

יום של תורה

פרשת במדבר תשפ"ו

בפרק א של במדבר, התורה אומרת:

א/ וידבר יהוה אל-משה במדבר סיני, באהל מועד: באחד לחודש השני בשנה השנית, לצאתם מארץ מצרים--: לאמר

ב/ שאו, את-ראש כל-עדת בני-ישראל, למשפחתם, לבית אבתם-- במספר שמות, כל-זכר לגלגלתם:

השולחן ערוך¹ קובע את קריאת פרשתנו קודם חג השבועות, ונראה כי קיים קשר פנימי ויסודי בין שני העניינים.

רב פרידמן² מביא ביאור עמוק בשאלה שהעלה המגן אברהם. המגן אברהם³ תמה על נוסח תפילת חג השבועות, שבו אנו אומרים: "זמן מתן תורתנו". וכשם שבפסח ובסוכות אנו מזכירים את המאורעות שאירעו באותם ימים, כך גם בשבועות אנו מציינים את מתן תורה. אלא שישנו הבדל יסודי בין חג זה לשאר המועדים – שכן זהו החג היחיד שבו זמן החג אינו תואם לכאורה את זמן המאורע. מתן תורה היה בז' בסיוון, ואילו חג השבועות חל ב' בסיוון. ואם כן, כיצד אנו אומרים "זמן מתן תורתנו", והרי התורה ניתנה ביום שלאחר מכן?

השאלה בדבר הצורך במניין בני ישראל היא מן השאלות המצויות. וכי יש צורך לפני הקב"ה למנות את עמו? הלא גלוי וידוע לפניו מספר כל נפש ונפש, ואין לו כל צורך במניין. ואם תאמר שכל מטרת המניין היא להודיע לישראל את מספרם, היה אפשר להודיע זאת בלא כל תהליך ארוך של ספירה ופקידה. ועוד, גם אופן הצגת הדברים בתורה טעון ביאור. התורה מאריכה בפסוקים רבים החוזרים על עצמם כמעט ללא שינוי משבט לשבט, ולכאורה די היה בפסוק אחד המצווה על המניין ובפסוק נוסף המביא את סכומם. מהו אפוא עניין הפירוט לכל שבט ושבט? ויותר מכך, מה טעם לקרוא פרשה זו בכל שנה ושנה? אפשר להבין את חשיבות הדברים בשעתם, אך מהי התועלת לדורות בקריאה מחודשת של מניין זה?

¹ אורח חיים, סימן תכ"ח, סעיף ד'.

² שבילי פנחס, פרשת במדבר, שנת תשפ"א.

³ אורח חיים, תחילת סימן תצ"ד.

נותן לי מה כתיב בה? אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אמר להן: למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם? תורה למה תהא לכם! שוב: מה כתיב בה? לא יהיה לך אלהים אחרים. בין הגוים אתם שרויין, שעובדין עבודה זרה? שוב: מה כתיב בה? זכור את יום השבת לקדשו – כלום אתם עושים מלאכה, שאתם צריכין שבות? שוב: מה כתיב בה? לא תשא – משא ומתן יש ביניכם? שוב: מה כתיב בה? כבד את אביך ואת אמך – אב ואם יש לכם? שוב: מה כתיב בה? לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב. קנאה יש ביניכם? יצר הרע יש ביניכם? מייד הודו לו להקדוש ברוך הוא,..."

ומתוך דברי הגמרא עולות שתי שאלות.

ראשית, מדוע מתעוררים המלאכים לערער דווקא עתה? והלא כבר במעמד הר סיני ירדה התורה לעולם, והקב"ה בעצמו דיבר עם ישראל. יתרה מזו, חז"ל מתארים כיצד ירדו המלאכים עם השכינה להר סיני והניחו כתרים על ראשי ישראל. ואם כן, מדוע מחאתם מופיעה רק כאשר משה עולה למרום?

שנית, יש להבין את דברי משה עצמו. כדי להשיב למלאכים, הוא שואל את הקב"ה: "מה כתיב בה?" ולכאורה תמוה – והלא משה כבר שמע את התורה בהר סיני. מדוע הוא מדבר כאילו אינו יודע את תוכנה?

לאחר שהצגנו את כלל הקושיות, נשוב לשאלת המגן אברהם, אשר ביאורו פותח לנו פתח להבנת הסוגיה כולה. הקדושת לוי¹⁰ מעורר קושיה יסודית על עצם הנהגתו של משה רבנו להוסיף יום אחד ולדחות את מתן תורה. שהרי לכאורה יש בכך משום עשיית דבר הסותר את הדיבור האלוקי עצמו. התורה אומרת¹¹:

ט / ויאמר יהוה אל-משה, הנה אנכי בא אליך בעב הענן, בעבור ישמע העם בדברי עמך, וגם-בך יאמינו לעולם; ויגד משה את-דברי העם, אל-יהוה / ויאמר יהוה אל-משה לך אל-העם, וקדשתם היום ומחר; וכבסו, שמלתם / וא והיו נכנים, ליום השלישי: כי ביום השלישי, ירד יהוה לעיני כל-העם--על-הר סיני

הרי שהקב"ה מודיע בפירוש כי ירד ביום השלישי, הוא ו' בסיוון, כדי לתת את התורה לישראל. ואם כן,

וכדי להעמיק בדבר, יש להקדים כי באמת מדובר במחלוקת חז"ל. הגמרא⁴ מביאה שכל החכמים מסכימים שמתן תורה היה ביום שבת קודש, אלא שנחלקו לגבי התאריך. לדעת חכמים – מתן תורה היה בוי' בסיוון, ואילו רבי יוסי סובר שהיה בז' בסיוון, שהוא היום החמישי ואחד ליציאת מצרים.

ובהמשך מביאה הגמרא⁵ ברייתא המחזקת את שיטת רבי יוסי: "שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו", ואחד מהם – שהוסיף יום אחד מדעתו קודם מתן תורה.

נמצא לפי זה, כי באמת היה מתן תורה ראוי להיות ביום החמישי, הוא ו' בסיוון, אלא שלדעת רבי יוסי אותו יום חל בערב שבת, ומשה רבנו הוסיף יום אחד כדי שמתן תורה יחול בשבת עצמה.

אלא שדבר זה מוליד קושיה גדולה, וכפי שהקשה הישמח משה⁶. ידוע שמשה רבנו עלה למחרת מתן תורה לקבל את הלוחות, ונשאר בהר ארבעים יום עד י"ז בתמוז, היום שבו שבר את הלוחות. אולם אם נחשב את הימים לפי שיטת רבי יוסי, נמצא שאין כאן אלא שלושים ותשעה יום בלבד. משום כך נאלץ רש"י⁷ לבאר שמשה עלה כבר בז' בסיוון, דבר המחייב שמתן תורה עצמו היה בוי' בסיוון. ואם כן, כיצד אנו מקבלים למעשה את שיטת רבי יוסי, בשעה שהפסוקים עצמם נראים כסותרים זאת?

ויש להוסיף עוד דבר פלאי בדברי חז"ל. הגמרא⁹ מספרת:

" ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו? ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים! אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: החזיר להן תשובה. אמר לפניו: רבנו של עולם, מתירא אני שמא ישרפוני בהבל שפיהם. אמר לו: אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה. שנאמר: מאחז פני כסא פרשז עליו עננו, ואמר רבי נחום: מלמד שפירש שדי מזיו שכינתו ועננו עליו. אמר לפניו: רבנו של עולם, תורה שאתה

⁴ מסכת שבת, דף פ"ו ע"ב.

⁵ דף פ"ז ע"א.

⁶ פרשת כי תצא, פירוש ח'.

⁷ ראה שמות, פרק כ"ד, פסוק ד'.

⁸ שמות, פרק ל"ב, פסוק א'.

⁹ מסכת שבת, דף פ"ח ע"ב.

¹⁰ במדבר, דרוש לשבועות.

¹¹ שמות, פרק י"ט.

ויש להבין מהו ההבדל בין שני סוגי הקבלה הללו – קבלת התורה מצד הנשמה, וקבלת התורה מצד הגוף.

הגמרא¹⁴ אומרת: "אמר רב יהודה, אמר רב: בשעה שעה משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שישב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו: רבנו של עולם, מי מעכב על ידך? אמר לו: אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות..."

ולכאורה יש לתמוה: מדוע דווקא עכשיו, בשעה שמה עולה לקבל את התורה, הקב"ה עוסק בכתיבת ספר תורה? והלא התורה קדמה לעולם! מהו אפוא ענין הכתיבה המחודשת דווקא ברגע זה?

כדי להבין זאת, יש להקדים את עניינם של התגים, אותם כתרים המעטרים את האותיות. כבר ביארנו שיש באדם ארבע מדרגות כלליות: גוף, נפש, רוח ונשמה. הנפש היא כוח החיים הבסיסי המחובר אל הגוף ואל צדדיו הטבעיים. הרוח היא כוח הדיבור והחיבור בין החומר לרוחניות. והנשמה היא השורש האלוקי העליון שבאדם.

והנה **האריז"ל¹⁵** מגלה שגם בתורה עצמה ישנן ארבע שכבות מקבילות.

האותיות – הן כנגד הגוף.

התגים – כנגד הנפש.

הנקודות – כנגד הרוח.

והטעמים – כנגד הנשמה.

ולכן, ספר התורה כפי שהוא נכתב כולל רק אותיות ותגים. כלומר – גוף ונפש בלבד. ואילו הנקודות והטעמים אינם כתובים בו, אלא מתגלים רק בעת הקריאה והלימוד. והדבר עמוק מאוד. כי הנקודות מתגלות על ידי הקול – והוא בחינת רוח. והטעמים, המעלים את הקריאה למנגינה עליונה, הם בחינת הנשמה.

נמצא, כי התורה יורדת בהדרגה מן הנשמה העליונה עד להתלבשות באותיות הגשמיות. וכן הוא באדם עצמו. האדם נולד עם גוף ונפש בלבד, ואילו הרוח והנשמה מתגלים ונבנים על ידי עבודתו, תורתו ומצוותיו.

כיצד ייתכן שמה דוחה את הדבר? והלא דיבורו של הקב"ה אינו חוזר ריקם חס ושלום, ואי אפשר לומר שהדבר האלוקי לא התקיים.

ומתוך כך מבאר **הקדושת לוי** יסוד עמוק. יש להבין כי המחשבה האלוקית עצמה היא מציאות פועלת ובוראת. וכפי שמצינו בבריאת העולם, **שתוספות¹²** מבארים שהעולם עלה במחשבה בתשרי, ואילו בפועל נברא בניסן. ואף על פי כן, אדם הראשון נברא בתשרי, ללמדנו כי גם המחשבה האלוקית מותירה רושם ומציאות ממשית.

וכן הוא בענייננו. מאחר שהקב"ה "חשב" לתת את התורה ב' בסיוון – הרי שבאותו יום כבר ירדה הארת התורה לעולם, והמציאות כולה הוטבעה בחותם של מתן תורה. ולכן לדורות נקבע חג השבועות ב' בסיוון, משום שזהו יום התגלות אור התורה בעולם. ואילו ביום שלאחר מכן, ב' בסיוון, התגלה מתן תורה באופן מעשי ורשמי יותר, על ידי דיבורו של הקב"ה בפועל.

רב פרידמן מביא ביאור נוסף בשם **הקדושת לוי¹³**, כדי להעמיק עוד במה שאירע ב' בסיוון.

הקדושת לוי מסביר כי מצד האמת, התורה הייתה אמורה להיות טבעית לאדם, שהרי האדם נברא בצלם אלוקים, והתורה היא התבנית שעל פיה נברא. ממילא, אילו לא הגוף החומרי המסתיר את אור הנשמה, היה האדם מקיים את התורה באופן טבעי ממש, בלא צורך בציווי.

וזהו גם סוד הנהגת האבות הקדושים, שקיימו את התורה קודם שניתנה. מאחר שזיכרו את גופם עד למדרגה עליונה, הצליחו להסיר את מחיצות החומר, ונשמתם האירה בהם בשלמות. ומתוך כך הרגישו והשיגו את רצון התורה מעצמם.

וכך גם בני ישראל בהגיעם להר סיני. העם הגיע למדרגה עליונה שבה נשמותיהם כבר היו ראויות לקבל את אור התורה, ודבר זה התרחש ב' בסיוון. לכן כבר ביום זה הורגש אור התורה בעולם, שכן הנשמות כבר קיבלו את הארתה.

אלא שיש כאן שני שלבים במתן תורה. השלב הראשון – ב' בסיוון – הוא מתן תורה לנשמות ישראל. והשלב השני – ב' בסיוון – הוא מתן תורה לגוף עצמו, כאשר הדיבור האלוקי נשמע בפועל באוזניים גשמיות, והחומר עצמו נעשה כלי לקבלת התורה.

¹² ראש השנה, דף כ"ז ע"א, דיבור המתחיל "כאן מצלינן..."

¹³ ליקוטים.

¹⁴ מסכת מנחות, דף כ"ט ע"ב.

¹⁵ עץ חיים, שער טנת"א, פרק ה'.

והשפת אמת מבאר שהלוחות באים לחתום את התורה בתוך האדם, לשנות את טבעו ולברוא בו מציאות חדשה. לא עוד תורה חיצונית שהאדם שומע ולומד, אלא תורה הנעשית חלק מעצם מהותו. ועל דרך זו מבאר **השפת אמת** גם את עניינו של משה רבנו בארבעים הימים ששהה בהר.

הפסוק אומר²¹:

וַיִּתֵּן אֶל-מֹשֶׁה, כָּכֹל־לְדַבֵּר אֶת־וַיְהִי כִּי-לָחַט אֶת־לַחַת הַקֵּצֶדֶת--לָחַט אֶבֶן, כְּתָבִים בְּאֶצְבָּע אֱלֹהִים

וחז"ל מלמדים שבמשך ארבעים הימים לימד הקב"ה את משה את כל התורה, אלא שמה היה שוכח את לימודו בכל פעם מחדש, מפני שלא היה בכוח השכל האנושי להכיל את חכמתו האינסופית של הבורא. ורק בסוף ארבעים הימים – "וַיִּתֵּן אֶל-מֹשֶׁה" התורה לא נקנתה כאן מכוח הבנתו של משה, אלא ניתנה לו במתנה.

והשפת אמת מבאר שעצם ארבעים הימים נועדו לנתק את משה מן המציאות האנושית הרגילה ולהעלותו למדרגת מלאך. לכן לא אכל ולא שתה, והלך והזדכך עד שנעשה כלי למציאות עליונה יותר. ורק לאחר שינוי זה, התורה יכלה להיחקק בו.

וזהו עניינם של הלוחות. הם מבטאים את שבירת הגבול שבין שמים וארץ, בין אדם למלאך. הם אינם רק כלי לשאת את התורה, אלא מציאות הבאה לעצב מחדש את טבע האדם. הלוחות באים מכוח ה"נעשה" – כוח הפעולה, כוח הבריאה מחדש של האדם עצמו. הם מתקנים את החומר ומסירים את המחיצה המבדילה בין הגוף לנשמה, עד שהנשמה יכולה להאיר בשלמות.

וזהו עומק דברי רבי אלעזר, שהקדמת "נעשה" ל"נשמע" היא סוד המלאכים. כי המלאך פועל מתוך אחדות מוחלטת עם רצון ה', בלא פירוד בין המעשה לבין ההקשבה האלוהית.

ולפי זה, אילולא חטא העגל, היה י"ז בתמוז נעשה יום טוב הגדול מכל המועדים. חג השבועות היה מציין את עליית האדם למדרגת שמיעת דבר ה', ואילו י"ז בתמוז היה מבטא שלב נעלה עוד יותר – הפיכת האדם עצמו למציאות מלאכית.

וזהו מה שעושה הקב"ה בשעה שמה עולה למרום. אין כאן כתיבה מחודשת של התורה מצד עצמה, שהרי התורה קדמה לבריאה. אלא זהו הרגע שבו התורה מתחילה לרדת ולהתלבש בתוך מציאות גשמית, בתוך גוף וחומר. האותיות העליונות מתחברות עתה לאנשים החיים בעולם הזה, ונעשית התאמה בין התורה הרוחנית לבין המציאות החומרית של האדם. ושתי המציאויות, אשר מצד טבען נראות כסותרות זו את זו – רוח וחומר – מתאחדות כאן לראשונה.

השפת אמת¹⁶ מבאר יסוד נפלא. התורה אומרת¹⁷:

והלחת מעשה אלהים המה, והמכתב מכתב אלהים הוא, חרות על הלחת.

וכבר ביארנו בעבר¹⁸ כי הלוחות נבראו בין השמשות של ערב שבת בראשית, והם מן הדברים העומדים על הגבול שבין העולם הזה לעולם העליון. ויש להבין מהו תפקידם של הלוחות. מדוע צריכים הם להיות דווקא "מעשה אלוהים"? ובכלל, מה מוסיפים הלוחות לאחר שכבר שמעו ישראל את התורה מפי הקב"ה עצמו? ומה עניינם, והלא לבסוף נגנזו בארון הקודש ולא נשתמשו בהם עוד?

השפת אמת מסביר כי הלוחות הם תולדה של הכרזת בני ישראל קודם מתן תורה: "נעשה ונשמע".

ויש להקדים לכך את דברי חז"ל¹⁹: "**אמר רבי אלעזר: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה להן: מי גלה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו**"

ולכאורה יש להבין: אמנם יש בדברים אלו ביטוי עצום של מסירות וקבלת עול מלכות שמים, אך מדוע נחשב הדבר ל"סוד" השייך למלאכים דווקא? מהי אותה מדרגה עליונה שנרמזה כאן?

ועל כך בא **השפת אמת** ומבאר, כי כנגד ה"נשמע" זכו ישראל לשמוע את קולו של הקב"ה, ואילו כנגד ה"נעשה" זכו ללוחות הברית, הנקראים "מעשה אלוהים". נמצא לפי זה, כי יש כאן שני שלבים נפרדים. השלב הראשון – חג השבועות עצמו – כנגד "נשמע", כלומר קבלת אור התורה והשגת הדיבור האלוהי. והשלב השני – נתינת הלוחות – כנגד "נעשה", שהוא שלב עמוק יותר, שבו התורה אינה רק נשמעת אלא נחקקת במציאות האדם עצמה.

¹⁶ כי תשא, שנת תרל"ח

¹⁷ שמות, פרק ל"ב, פסוק ט"ז.

¹⁸ ראה פרשת תרומה תשפ"ב.

¹⁹ מסכת שבת, דף פ"ח.

²⁰ שנת תרל"ט.

²¹ שמות, פרק ל"א, פסוק י"ח.

והשפת אמת מדבר על כתיבת התורה בלב האדם, עד שנעשית חלק מעצמותו ממש. אין זו רק ידיעה או לימוד, אלא שינוי פנימי של מבנה האדם כולו.

נמצא אם כן, שמשנה עדיין לא היה מוכן לקבל את התורה בשלמות, והיה עליו לעבור את ארבעים ימי הזיכוך והתיקון של הגוף.

נמצא אם כן שישנם שני שלבים נפרדים במתן תורה. השלב הראשון – לאחר חמישים ימי הכנה – שבו הנשמה מקבלת את אור התורה. והשלב השני – ארבעים יום לאחר מכן – שבו גם הגוף עצמו נעשה כלי לתורה. ואפשר שזהו רמז למה שאמרו חז"ל²²: **"רבי אליעזר אומר: לא ניתנה תורה לדרוש אלא לאוכלי המן."** כי המילה "מן" מורכבת משתי אותיות שערך ארבעים וחמישים, לרמז לשני השלבים – חמישים ימי ההכנה של הנשמה, וארבעים הימים של תיקון הגוף.

לפי זה מובנת היטב טענת המלאכים. חשש מפני ירידת התורה אל תוך עולם שהרע שולט בו הוא חשש אמיתי ויסודי. ומתוך כך נבין גם מדוע בז' בסיוון, כאשר החלה קבלת התורה מצד הגוף, לא מחו המלאכים. שהרי כפי שהתבאר, ז' בסיוון איננו סוף התהליך אלא תחילתם של ארבעים הימים. ושאלנו לעיל: כיצד ייתכן שהתורה ניתנה ביום זה, והלא משה עלה לשמים רק למחרת, ונמצא שהיו שם שלושים ותשעה ימים בלבד?

וזהו גם מה שראה משה כשעלה למרום וראה את הקב"ה קושר כתרים לאותיות התורה. כיוון שהתורה עומדת עתה לרדת ולהתחבר עם גוף גשמי, מתעוררת התנגדות המלאכים. שהרי הגוף שייך לעולם התחתון, מקום שבו מצויים כוחות הטומאה והחטא, והם חוששים שמא התורה תיפגם על ידי חיבורה עם החומר.

ונראה שהתשובה טמונה בעצם מהותו של יום השבת שבו ניתנה התורה. כפי שביארנו, משה רבנו השתדל מאוד לדחות את מתן תורה כדי שיחול בשבת דווקא. והוא ידע כי המלאכים וכוחות הקטרוג לא יסכימו בקלות לירידת התורה אל הגוף הגשמי, וחשש שמא יקטרוגו ויעכבו את הדבר. לכן ביקש לחלק את מתן התורה לשני שלבים. היום הראשון – המיועד מלכתחילה – יעסוק רק בנשמות ישראל, שעליהן אין למלאכים כל טענה. ואילו קבלת התורה מצד הגוף תחל ביום השבת.

לכן, כאשר בוי' בסיוון ירדה הארת התורה אל נשמות ישראל – לא מחו המלאכים, שכן הנשמה מצד עצמה טהורה ועליונה. אולם כאשר ראו את משה, בגופו האנושי, עומד לפני הקב"ה, וראו שהקב"ה מחבר את התגים אל האותיות כדי להוריד את התורה אל תוך המציאות הגשמית – אז התעוררה מחאתם.

ומדוע דווקא בשבת?

האריז"ל מגלה כי ביום השבת העולמות התחתונים, האחוזים בימות החול בכוחות הטומאה, מתעלים ועולים אל מקום שאין לרע אחיזה בו. נמצא שמשנה וכלל ישראל התרוממו בכוח קדושת השבת אל מדרגה עליונה, בדומה למה שמתרחש בכל שבת אצל השומרים אותה כהלכתה.

הגוף הוא מציאות מסוכנת, וזהו בדיוק מה שמוכיחה הנהגתו של משה רבנו. לכאורה נראה שאין הוא יודע מה כלול בתורה, והוא נזקק לשאול את הקב"ה, אף על פי שכבר שמע אותה בארץ. ודבר זה תואם לדברי **המדרש**²³:

"בארבעים יום שהיה משה בהר, היה לומד תורה ושוכח. לסוף אמר לפניו: ריבוננו של עולם, ארבעים יום עברו ואיני יודע כלום. מה עשה הקב"ה? בסוף ארבעים יום נתנה לו במתנה, שנאמר: ויתן אל משה ככלותיו."

וממילא גם עתה לא יכלו המלאכים לקטרג על תחילת תהליך קבלת התורה מצד הגוף. אלא שלמחרת, כאשר הסתיימה קדושת השבת, נדרש משה לעלות לשמים ולהמשיך את המהלך – ואז החלה מחאת המלאכים. אלא שכעת כבר החל התהליך, והסכנה פחתה. לכן היה בכוחו של משה לעמוד מולם ולהשיב להם.

ופשוט שאין הכוונה שמשנה שכח את עצם המצוות או את פשוטן של דברים. ודאי שזכר את יסודות התורה ששמע בהר סיני. אלא שהשכחה נגעה לפנימיות התורה, לסודותיה ולעומקה האלוקי. זוהי הבחינה שקיבל אף הוא במתן תורה של ז' בסיוון, אך עדיין לא היה בכוחו להחזיק בה באופן קבוע.

ועל כן הוא מזכיר בפניהם את המצוות המעשיות, ואת העובדה שאין למלאכים אפשרות לקיימן, בהיותם נעדרים יצר הרע.

אמנם נכון הוא שהתורה עלולה להיפגע בירידתה לעולם החומר, אך מאידך – רק התורה מסוגלת לתקן את העולם התחתון ולהכניע את כוחות הרע. בלי תורה, העולם הגשמי לעולם לא יוכל להזדכך ולהתעלות.

²² מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי, פרק ט"ז.

²³ תנחומא, כי תשא, אות ט"ז.

על ידי המניין, הקב"ה "מגיע" אל כל אחד מישראל. ולכן, בכל שנה כשקוראים פרשה זו מחדש, מתחדש גם אותו שפע של חיבור התורה אל נשמות ישראל, ונפתח מחדש שער נוסף לקבלת אור התורה.

ונמצא שהקב"ה מכין בכל שנה מחדש את מתן התורה. וממילא מוטל על כל אדם להכין גם הוא את עצמו, ולשאול עד כמה הוא ראוי ומוכן לקבל את התורה. וככל שההכנה תהיה עמוקה יותר – כך תהיה קבלת התורה גדולה יותר.

יהי רצון שנוזכה להתמלא מאור התורה ומכל סתריה העליונים, אמן ואמן.

שבת שלום.

יהודה משה שרביט

ולכן משה מדגיש דווקא את הצד המעשי והגשמי של המצוות – הצד המוכר לו כבשר ודם – אך תחילה הוא מבקש מן הקב"ה לגלות לו את פנימיות התורה ולחבר את סודותיה עם חלקה הנגלה. ובכך הוא מוכיח שהתורה אינה יורדת אל החומר כדי להיטמא ממנו, אלא כדי לתקנו ולהכניע את היצר הרע. וזוהי הטענה שהכריעה את המלאכים.

וזוהו גם עומק הסיבה שהתורה ניתנה במדבר, מקום שחז"ל מתארים כמקום של שליטת כוחות החיצוניים. והמילה "במדבר" ניתנת לחלוקה ל"מ"ב דבר". האותיות מ"ב רומזות למספר ארבעים ושתיים – כנגד ארבעים ושניים המסעות של בני ישראל במדבר. והמילה "דבר" קשורה לדיבור, דהיינו לדיבור התורה. בכל אחד מן המקומות הללו האיר קול התורה, ובכך נחלשו כוחות הטומאה ונסתלקה אחיזת הרע.

ומעתה נוכל להבין גם את עניין מניין בני ישראל שבפרשתנו.

רב דוד דניאל הכהן²⁴ מבאר שארבעת חומשי התורה הראשונים מקבילים לארבע אותיות שם הוי"ה, ואילו ספר דברים בא לחבר ולהמשיך את ההשפעה אל מדרגת הנבואה, ולכן נאמר מפי משה רבנו. לפי זה, ספר במדבר מכוון כנגד האות האחרונה של שם הוי"ה – האות ה' – שהיא ספירת המלכות, מקור נשמות ישראל. ובשעת מתן תורה, כפי שהתבאר, הקב"ה חיבר כל יהודי אל התורה המתאימה לשורש נשמתו.

ולכן בא מניין ישראל. אין מטרתו לדעת כמה אנשים יש בעם, שהרי לפני הקב"ה גלוי וידוע הכול. אלא עניינו הוא להמשיך את אור מתן תורה עד למציאותו הפרטית של כל יחיד ויחיד. והמלכות אינה מתגלה באותיות אלא דווקא בגמטריא שלהן

ומעניין הדבר שארבעים הימים שנדרשו להשלמת התהליך ושספר שהקב"ה היה כותב, המחבר את התורה עם עם ישראל, יהיה שלם, מקבילים לאות מ', ואילו "ספר" הוא התורה עצמה. וכאשר מחברים מ' עם ספר – מתקבל "מספר". והרי זה רמז נפלא לכך שהמניין מבטא את ירידת האור העליון עד למדרגה הנמוכה ביותר של המציאות.

כדי להקדיש את דבר התורה הבא לעילוי נשמת או לברכה, ניתן ליצור קשר בכתובת המייל

yamcheltorah@gmail.com

²⁴ קול דודי, על פרשתנו.